

ÕPETAJATE LEHT

Laupäev

ILMUB 1930. AASTA

SEPTEMBRIST

Nr 13

3. aprill 1993

hind 70 senti

Maret Unga & Anu Maalust,

kunstiõpetajad Raplamaalt, eksponeerivad oma õpilaste töid Laste Loomingu Majas 24.märtsist 4.aprillini.

MARET UNGA on Järvakandi Keskkoolis töötanud TPedl lõpetamisest saadik ja tuleval aastal tuleb 30aastane tööjuubel. Praegu saavad koolis kõik 289 õpilast kunstitunde, keskkooliklassides on rõhk kunstiajalool. Töötab ka (õpilastele tasuta) kunstiring. Seal saab muu hulgas lõpetada tunnis poolelijäänud töid.

Oma koolis on näitused tavaliselt kahe aasta tagant, kuid on ka ruum, kus neid pidevalt saab üles panna. Kui ilmad võimaldavad, töötatakse looduses. Väga õnnestunud on looduslikest materjalidest kollaažid, mis käisid Taanimaal näitusel.

(Näitus annab ülevaate sellest, mida kooliprogramm praegu kunstõpetuses teha soovib: värvusõpetus, tasapinnalised ja ruumilised kompositsiooniuülesanded, kirjakujuendus, perspektiiv ja pilte traditsioonilises mõttes ikka ka. Mõlemad õpetajad on entusiastlikult osa võtnud EHA täienduskursustest.)

Järvakandi väljapanekus tõusevad esile värvusõpetuse ülesanded ja nende toel tehtud eriti maitseka koloriidiga maalid. Õpetaja valdab kunsti anda igas vanuses lastele jõukohaseid ülesandeid. Keldrikorrusel on väiksemate laste vaba käega tehtud pildid, aga õpetuslik iva paistab nendeski välja. Linnast rahulikum koolielu ja väikesed klassikomplektid annavad võimaluse lapsi individuaalselt juhendada ja tulemuseks on hästi omandatud töövõtted ning oskus teha ilusat ja korralikku tööd, mida elus igas ametis vaja läheb (riidest kollaažid!). Keskastme õpilased on teinud väga korrektseid ja leidlikke kompositsioone vatmanpaberist. See töö pidi poistele eriti meelepärane olema.

Vanemates klassides jätkub kunstiajaloo kõrval ka praktiline tegevus. Siis proovitakse maalida -isme aluseks võttes.

Ülemises koridoris oli rõõm näha armsaid loomavisaandeid, sest piltide osa üldse ja visandite osakaal on uuemates programmides järjest väiksemaks jäänud. Selles mõttes on kooliprogramm moodsale kunstile isegi lähemal kui Kunstiülikooli oma, kus õpitakse ikka põhiliselt joonistamist-maalimist, pärast lõpetamist aga tuleb tasele olemiseks hoopis midagi muud tegema hakata.

Ka *dieles* sädistav linnuparv on Järvakandist pärit, samuti kooli almanahh, millest ilmneb, et varem on seal linoollõige au sees olnud.

ANU MAALUST on viiendat aastat kunstõpetaja Rapla 1. Keskkoolis. Siin on tema kodukoht ja ise on ta sama kooli viistlane. Pärast TPedl lõpetamist töötas Paide keskkoolides.

Rapla Keskkoolis (675 õpilast) annab ta kunstõpetust 5.-9.klassidele ja kunstiajalugu keskkoolis. Metoodika on paljus sarnane eelmise kooli omaga, esile võiks tõsta kirjakujuendusi.

Suures saalis on huvitav pildinäitus. Kui Järvakandi õpetaja huvidering paistis enam olevat kunstiga seotud, siis Anu Maalust on oma õpilasi rohkem ajaloo etnograafilises suunas intrigeerinud. On pilte vanarahva elust-olust ja töödest, samuti rahvakalendri tähtpäevadest.

Õpetaja leiab, et lapsed peaksid piltidel kujutama selliseid asju, mida nad hästi tunnevad. Lapsed ongi teinud südamlikke

Rapla 1. Kk.
Maris 7A kl.
Õp. Anu Maalust.

Järvamaa Kk.
Paberi voltimine.
Õp. M. Unga.

pilte oma perekonnast ja lemmikloomadest, kodukoha loodusest.

Kui 40minutisi tunde võib koolielus üldiselt progressiks pidada, siis kunsti tegemisele kiirus küll juurde ei anna ja kahju on, et pole olnud aega visandeid joonistada. Linoollõigete puhul valmistas üllatuse nende autorite vanus.

Keldrituba on solliidselt kujundatud geomeetriliste tušikompositsioonidega. Oleme nii harjunud laste töid nägema stendidele naelutatuna, et ei tule enam selle pealegi neid raamituna eest leida. Meeldiv üllatus!

Laste Loomingu Maja tänab sisuka väljapaneku eest ja soovib jõudu tööle!

EVI SEPP

Järvamaa Kk.
"Sajab". Viltpliiats.
Kersti Nahkur IV kl.
Õp. Maret Unga.

Rapla 1. Kk.
Kristel 6A kl.
Õp. Anu Maalust.

Märts 1993.

LK Täna lehes:

2-3 päevateemadel.

4 käsitööõpetajale ja käsitööõpetajast.

4-5 Vanalinna Õmbluskooli sulgemisotsus jääb jõusse.

5 õpetaja kirjutab.

6-7 kuldne "Ellerhein".

8 Eesti esindus Balti keemiaolümpiaadile on selgunud.

TALLINNA ÜLIKOO
Akadeemiline
Raamatukogu

Ministeeriumis

■ 23.märtsil kohtus minister P.-E.Rummo keskeriõppeasutuste direktorite üldkoguga. Ta rääkis hariduselu hetkeprobleemidest ja tulevikuperspektiividest. Osavõtjad tundsid erilist huvi kutseõppeasutuste, eriti keskeriõppeasutuste kohta vastu haridussüsteemis. Minister kinnitas, et ühtki otsust ei tehta ruttu ega pealiskaudselt. Kavas on nende õppeasutuste tegevuse analüüs ja revisjon. Alles seejärel otsustatakse.

Samal päeval kohtuti ka Kooliameti juhtkonnaga, koondub ju seni ministeeriumi otsealluvuses olnud keskeriõppeasutuste haldamine ja praktiliste probleemide lahendamine Kooliametisse.

■ 24.märtsil toimus Ida- ja Lääne-Virumaa koolijuhtide regionaalne teabepäev. Ministeeriumist esinesid koolijuhtidele M.Kask, V.Aava, M.Oksa, K.Vana, M.Lepikult, Kooliametist A.Eglon.

■ 25.märtsil tutvustas Tallinna Haridusameti juhataja L.Fiveger Kooliameti ja ministeeriumi koolituspoliitika osakonnale linna koolivõrgu muutmise ettepanekuid. See on pikaajaline programm, mida hakkab esialgu arutama linna volikogu. Pärast materjalidega tutvumist märkis minister P.-E.Rummo, et ministeerium saab seisukoha võtta alles pärast põhjalikku analüüsi. Paljude asjaoludega ei ole programmi koostajad arvestanud. Näiteks ei saa üldharidusvõrku muuta enne, kui on tehtud ümberkorraldused ka kutseharidusvõrgus. Siiani on need aga tegemata. On teisi probleeme.

■ Strassbourg'ist saabus tagasi kantsler V.Jürisson, kes osales Euroopa Nõukogu hariduskomisjoni korraldatud konverentsil "Täiskasvanute haridus ja sotsiaalsed muudatused". Konverentsil tehti kokkuvõtte 5aastasest tööst täiskasvanute koolitusprojektidega. V.Jürissoni sõnul sai ta kinnitust sellele, et täiskasvanute koolitus on praegu igal pool väga oluline. Meil on see aga veelgi olulisem seetõttu, et seni pole Eestis ühtegi seadust, mis seda valdkonda koordineeriks, kinnitaks inimeste õigu-

Lilleküla Mehaanikakoolis

s a a b j ä i l e

eesti keeles ametit õppida

Üle 30ne aasta koolijuhiametit pidanud Endel Holm on rauakooli tuleviku suhtes optimistlik.

sed ja võimalused haridusele. Käesoleval nädalal anti Riigikogule üle täiskasvanute koolituse seaduse eelnõu. V.Jürisson arvas, et Strassbourg'ist saadud kogemusi arvestades on võimalik seda veelgi täiendada.

■ Peeti järjekordsed läbirääkimised Taani delegatsiooniga ärikoolitusprogrammi käivitamiseks Tallinna Kommertskoolis. Taani riik eraldas selle projekti jaoks 24 miljonit EEK ja esimesed 100 õpilast võetakse vastu tänava septembris.

■ Välisabi koordineerimisgrupi koosolekul kiideti heaks ühisprojekt Taaniga – "Educational Project in Estonia", mille eesmärk on füüsika ja keemia õpetamise taseme tõstmine keskkoolides. Selleks tagatakse ka vajalikud laboratooriumiseadmed.

LEIDA REIMANN

Lugesin selle kevade esimese esmaspäeva "Õhtulehest" Tallinna Kopli Mehaanikakooli direktori Henn Värsi arvamust pealinna üld- ja ametikoolide reformi kohta: "Näiteks Tallinnas võiks olla kolme rauakooli asemel kaks – venekeelne Lasnamäel, eestikeelne Sõpruse piirsteel. Meie Kopli kooli peaks muutma täiskasvanute täiendus- ja ümberõppe keskuseks, millele lisanduksid ametikoolirühmad neil aladel, mida Eestis ei õpetata... Ühe metallikooli sulgemine on põhimõtteliselt otsustatud, kuid mitte veel kõigis üksikasjades."

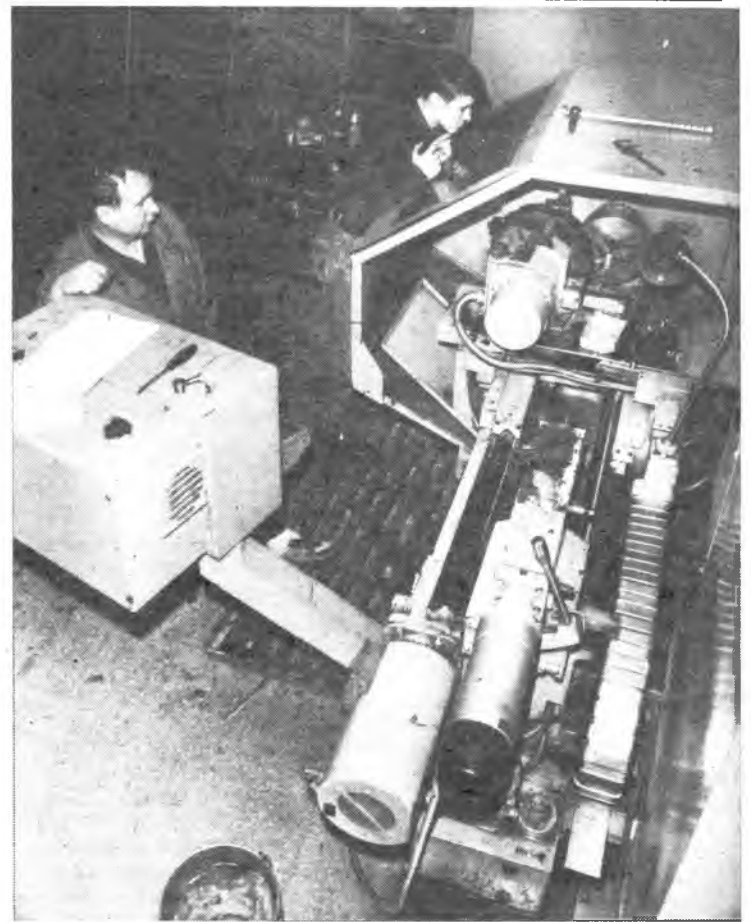
Läksin siis järgmisel hommikul Sõpruse piirsteelle Lilleküla Mehaanikakooli (asub tegelikult Mustamäe alguses) asja uurima. Kauaaegne energiline koolijuht Endel Holm oli lahkesti nõus selgitusi andma.

Eesti poisid taas rauakooli

Teadsin seni Sõpruse piirste kooli kakskeelse olevat (veel neilt päevilt, mil ta kkk nr 42 nime kandis). Seda suurem oli üllatus, kui kuulsin, et tänava on esimene kooliaasta, mil õpetatakse vaid vene keeles.

Endel Holm: "Just eile, 22.märtsil arutasime uue kooliaasta kavu ministeeriumi ametnikuga ja nüüd on selge, et sügisest võtame taas vastu eesti poisse. 250st õpilasest hakkavad pooled eesti, pooled vene keeles õppima. Edaspidi kasvame üle eestikeelseks ametikooliks."

Venekeelseks muutusime seepärast, et kahele (meie ja Kopli) koolile ei jätunud eesti poisse. Nii saatsime omad Kopli, et üht täisverelist eestikeelset metallikooli vee peal hoida. Suured liidutehased ei jõua

Programmjuhtimisega pingid on kooli ohkuseks. "Dvigatelist" kooli tulnud õppemeister Peter Daniel jälgib tulevase seadistaja tööd.

TÕNU KALLE fotod

enam oma töötajate tegemist leida, mis siis veel poistest rääkida. Meie oleme oma poisse ikka "Ilmarisse" ja "Talleksisse" suunata suutnud. Arvata võib, et mullustest lõpetanute ehk 40% ei leidnud erialast tööd. Aga seda ma ka ei usu, et Tallinnas metallitöölise järele nõudlus hoopis

kaoks.

Uuel õppeaastal jätkame endiselt 5 erialaga, mõnda neist täiendame ja kohandame õppekavu.

Endiselt võtame vastu (nüüd siis taas kahes keeles) metallitöö lakkseppi (laia profiiliga), tööstuse hoolduselektrikuid, gaaskee-

Rakendus- ja kõrghariduskoolidele

Pärnus toimus 25. ja 26.märtsil rakendus- ja kõrghariduskoolide rahvusvaheline konverents. Külalisi saabus Soome, Leedu tehnikakõrgkoolidest, Tallinna TTÜst ja esindajaid Eesti rakendus- ja kõrghariduskoolidest. Neid on Eestis 2 aastaga loodud 7 ja mõned on veel teoksil. Nii oleme meiega astunud ka kaheastmelise kõrghariduse maailmas tunnustatud süsteemi. Ent juba on tekkinud rakendus- ja kõrghariduskoolide arenguprobleeme, vaidlusi suhetes ülikoolidega, kraadi-, palga- ja tööküsimusi, mille lahendamiseks oli kasulik tutvuda ka lähinaabrite rakendus- ja kõrghariduskoolide kogemustega.

Nõupidamise avas Pärnu linna peaaegu Rein Kask, kõneles ja küsimustele vastas kultuuri- ja haridusminister Paul-Eerik Rummo.

P.-E.Rummo andis teada haridust reguleerivate seaduste olukorrast. Kuna haridusseadus ei toimi, on mõttekas see peatada. Selles on palju vastuolusid ja valitseb põhimõte: mis ei ole keelatud, on lubatud. Riigikogus on menetluses hulk seadusi: kooliõpetuse lasteasutuste, erakoolide, üldhariduskooli ja üldharidu-

se seadus. Huvikoolide seadus on peatatud ja puudub kutsehariduse seadus (tõsine vajakajamine!). Ettevalmistamisel on pedagoogide kutseteenistuse seadus, mis reguleeriks töövahekorra.

Käimasoleva haridusreformi eesmärk on Eesti haridussüsteemi vastavusse viimine Euroopa astmestikuga ja rahvusvahelise tööorganisatsiooni sätetega, et meie noored saaksid takistusteta mujale õppima minna. Haridustegevuses juhendatakse hariduse põhimõistetest. Esimene neist on õppekava. Kool on institutsioon, mis realiseerib üht või teist õppekava. Kuid kogu haridussüsteem peab võimaldama üleminekut horisontaalselt ja vertikaalselt – ühest õppesüsteemist teise ning alt ülespoole. Sedavõrd peavad õppekavad olema omavahel kooskõlas.

Teine põhimõiste, millest reformi puhul juhindutakse, on **tootline inventuur**. Vaadatakse läbi koolitööübid, vajadused, tööturu prognoos (sellest oleneb kutsehariduse tulevik). Inventuuri juurde kuulub ka atesteerimine.

Ministrile esitati küsimusi.

Küsimusi, kas koolides tuleb õppemaks? – Maksulisus tähendaks riigi poliitika ja põhiseaduse muutmist. Praegu pole selleks vajadust ja otstarbekaski. Muutunud on rahalise toetamise süsteem. Õppelaenu kasutatakse praegu tagasihoidlikult, ent laenu ressurss suureneb.

Milline on tehnikumide koht haridussüsteemis? – Tehnikumid on andnud väga hea hariduse. Kui nende õppekavu moderniseerida, säilib nende koht. Tehnikumide saatuse määrab ka tööturu prognoos.

Magistrandide vähesus? – Õppelaenu võimalus peaks magistrandidele olema perspektiivikas, sest neil on laenu kergem tagasi maksta kui äsja selgitud. Magistrandide vähesus takistab ka vanade õppejõudude väljavahetamist.

Tootmise ja kõrghariduskooli palga vahe on väga suur? – Tuleb läbi vaadata palgaastmestikud. Praegu saab sama inimene eri kohtades ja ametites töötades erisugust tasu.

Kas kõrghariduse ja teaduse hajatamine Tallinnast ja Tartust väljapoole on riiklik poliitika? – Eesti oludes ei ole mõtte-

kas kõrgharidust hajutada. Eesti pole nii suur, et ei saaks Tallinna või Tartusse sõita. Meil pole piisavalt teadlasi, et neid väga paljudele koolidele jätaks. Teaduse tegemiseks tuleb aga luua hea materiaalbaas. Muu haridusvõrk – keskkoolid, rakendus- ja kõrghariduskoolid jm – on vajalik üle Eesti, kuid selleks peavad olema tingimused. Kutseharidus põhikooli baasil peab oluliselt muutuma regionaalseks ja profiilis arvestama kohalikke vajadusi. Praegu on kutsekoolide paigutus väär.

Põhiettekande tegi rakendus- ja kõrghariduskoolide rektorite nõukogu esimees Arvi Altmäe, kes võitis kokku rakendus- ja kõrghariduskoolide nõukogude ja rektorite nõukogu seisukohad nende tänaseid probleeme reguleerivas EV kõrghariduse seaduseelnõus, tõi esile selle plussid ja miinused. Hr Altmäe ettekande avaldame lühendatult järgmises numbris, et asjahuvilised saaksid seaduseelnõusse oma ettepanekuid teha.

Tallinna Kõrgema Tehnika-kooli partnerkool on Jyväskylä Tehnoloogia Instituut. Selle rektor Alpo Seppänen rääkis ra-

kendus- ja kõrghariduskoolide arengust Soome Vabariigis, selle suundadest, erialadest, omavahelisest seotusest. Soomes on 32 tehnikainstituuti ja iga viies üliõpilane harib end just tehnika alal (aja nõue!).

Üldisest arutelust lubas Jyväskylä Tehnoloogia Instituudi õppejõudude töökoormuse ja palgaprobleemidele pilku heita prorektor Simo Hokkanen. Seal õpib 1700 üliõpilast 100 õppejõu ja 100 kohakaaslase ning abistava personali käe all. Ettekande skeemidelt saadi ülevaade koolis õpetatavatest erialadest, suunitlusest, juhtimisstruktuurist, tuludest-kuludest, õpetajate tasustamisest jm. Märkimist väärib see, et 80% rahast tuleb riigilt, 20% hangitakse ise (kohalikult omavalitsuselt, maksud, kursused, rendid jm) või teenitakse. See sunnib kooli ratsionaalselt majandama. Õppejõudude palgaskaalas on peale kuupalga veel lisapalk, mis tuleneb muust tegevusest. Õppejõu töökoormuse moodustavad mitte ainult loengud. Näiteks 70 loengutunni puhul arvestatakse nende ettevalmistuseks samuti 70 tundi, arvesse lähevad laboritööd, õppe-

vitajaid, pingitöölisi (freesija-treial) ja programmuhtimisega pingiseadistajaid."

Oma silm on kuningas

Silmas pidades vana tõde, et parem on üks kord näha kui kümme korda kuulata, siirdume koos fotograafia koolijuhiga juhtimisel allkorruusel paiknevatesse töökodadesse ringkäigule.

Metallitöö remondilukkseppade juures tuleb midagi tuttavat ette, töökohad nimelt.

Endel Holm: "Mäletad, Hamburgis ühes koolituskeskuses nägime taolisi kuusnurkseid töölaudu. Palusin sealt jooniseid kaasa ja nüüd on 2 valmis, kolmas parajasti käsil ja neljanda jaoks keevitavad poisid aluseid kokku. Nii saab tööruumi ratsionaalsemalt kasutada ja väike keevitusagregaatki mahub ära. Igalt poolt, kus käin, püüan midagi kaasa tuua. Soomest tõi elektrikutele programmid. Kuluvad nüüd uuendusteks ära. Homme sõidame Lahti koolituskeskusesse metallitööde ja elektroonika-alasele seminarile. Loodan, et sealtki tühjade kätega tagasi ei tule."

Loen sõrmedel ja saan täpselt 5 kuud tagasi sinna aega, mil Eesti koolijuhid Hamburgis täiendus- ja ümberõppe seminaril käisid. Nüüd võin ühes koolis oma silmaga reisi kasutegurit näha ja käega kruustange katsuda.

Remondilukkseppade õppeaeg on 2 aastat. Keskharidust nad küll ei saa, aga õpivad matemaatikat, füüsikat, keemiat. Sõnaga – seda, mida ametis hädasti vaja.

Endel Holm: "Ka teistel erialadel pole me viimasel ajal tänavale hulkuma ajanud, kui pea üldainet ei võta. Anname kutsetun-nistuse ilma keskhariduse pabe-rita."

Kõrvalruumis on hoolduselektrikud ametis õppevahendite valmistamisega – koostatakse stendide jaoks mudeleid. Gaaskeevitajate angaaris lendab keevitus-sädemeid – 2.kursuse poisid keevitavad uute tööriistalaudade karkasse kokku.

Ainulaadne Eestimaal

Nii kinnitab koolijuht programmuhtimisega tööpingitööko- da näidates. Hele, puhas ja kõrge ruum kui kirik. Ühel pool ust poodiumil meistri töölauda ja oma-

valmistatud koolipingid teooria õppimiseks, teisel pool puidust seintega (millel toallilled) muust ruumist eraldatud poiste rõivistu.

Endel Holm: "Need esimesed pingid on oma 4 aastat tagasi soetatud, aga see viimane kahe kompuutriga on moodsaim. Isegi soomlased imestasid, kui meil külas käisid. Eesti metallikooli-des teist taolist ei ole. Varem aitasid šeffettevõtted, kellele töö-lisi koolitasime. 2 pinki saime "Elektrotehnika" ja ühe "Talleksi" käest. Viimased muretsesime 2 aastat tagasi omanenitud rubla-de eest – kokku kulus 150 000. Ministeerium pole selleks kopi-katki andnud."

Kuidas pingid täpselt tööta-vad, seletab õppemeister Peter Daniel, kes tuli kooli 3 aastat ta-gasi "Dvigatelist", eesti keeles. Neil pinkidel õpivad poisid 4 aas-tat (omandavad ka keskharidu-se). Tublimad saavad seadista-ja, teised operaatori kutse. Vahe on selles, et seadistaja peab os-kama kompuutrisse programme sisse sõita ja pingi töökorda seada. Operaator jälgib vaid pingi tööd ja vahetab detaile. Kui meistri keeleoskust kiidan, loeb koolijuht kui raamatust:

"Meil on kõik õpetajad ja meist-rid keeleeksami sooritanud. Ka-tegooriate kaupa on tulemused järgmised: A – 2, B – 9 (neil on veel kasvumaad), C – 21, D – 2 ja

E – 4. Nüüd, mil koondamine ja ümberkorraldused ees, on eelis-seisus need, kes riigikeelt valda-vad."

Aga kakskeelse kooli probleemid?

Endel Holm: "Konflikte rahvus-te pinnal pole meil küll kunagi ol-nud. Ma ei ütleks, et kõik poisid kullatükid oleksid. Aga kiskunud on küll eestlased omavahel ja eks nüüdki tule vahel ütlemissi ette. Kakskeelset kooli pole mõ-tet karta. Meil on ju ühiselamu ka. Praegugi poolsada poissi kooli-majas. Need, kes Haapsalust, Pärnust või Viljandist tulnud. Muide, kolmandat aastat saavad meie ühiselamus peavarju ka muusikakooli poisid ja pole veel kuulnud, et rahvuse pinnal lahk-helised oleks."

Tõele au andes pean tunnista-ma, et sellist vaikust poistekoolis küll ei oodanud. Ei jooksmist, lär-mamist ega vandumist. Võõrast nähes tõusti püsti ja teretati viisa-kalt. Justkui maakoolis.

Sõnaga, kel asja vastu huvi, võib Lilleküla Mehaanikakoolist lisateavet nõutada. Aadress on Sõpruse puistee 182. Koolijuht vastab telefonil 52 01 51.

Lilleküla kool ootab taas eesti poisse rauatööd õppima.

Koolis käisid ÜLO TIKK ja TONU KALLE

Tööstuse hoolduselektrikud õpivad ametit 3,5 aastat. Sellest sügisest uute programmide järgi. Esiotsa harjutatakse kätt õppestendide valmistamisega.

Te kuulute Põhjamaade perre

arvab Carl Vilbaek, Uge Folkehojskole direktor Taanist. Eestise sattus ta esmakordselt turismirühma liikmena 1990.a oktoobris. Nüüdseks on ta meil olnud juba 15 korda, käinud kogu maa risti-põiki Saaremaast Narvani ja Tallinnast Valgani läbi. Esimesed 200 eestlast on viibinud Uge Rahvakõrgkoolis. Praegu on C.Vilbaeki suunatud 7 kuuks Balti vabariikidesse, peatub Vilniuses ja on jõudnud pida-da üle 300 loengu ning kohtumise. C.Vilbaeki veendumuse kohaselt kuuluvad Balti riigid Põhjamaade perre, meie arengu praegusetapis näeb taparallele oma kodumaa selle perioodiga, mil taanlased tegelesid identiteedi määratlemisega, demokraatliku ühiskonnakorralduse aluste loomisega.

Tol ajal rajati Taanis rahvakõrgkoolide võrk, mis on püsima jäänud tänaseni. Rahvakõrgkoolide idee on omaks võetud kõigis Põhjamaades (ja mitte ainult seal), kuid võrreldes Rootsiga, kus samuti on palju rahvakõrgkoole ja kust eestlased meeleldi malli võtavad, tõi külaline välja olulise erinevuse. Taani rahvakõrgkool oma algupäraseis tähenduses on kool ilma eksamite ja tunnistusteta. See on koht, kus räägitakse elust ja inimestest ning kus küsimus pole selles, mida te ei d, vaid mida m o t l e d. Rahvakõrgkoolis saab inimene võimaluse avada oma loovad võimed, leida en-nast eneseteostu-seks. Algselt valmis-tasid need inimesi ette poliitikasse astumiseks ja see roll on tänaseni säilinud. Paljud tuntud poliitikategelased on

esimesed väitlemise tuleristsed saanud rahvakõrgkoolis.

Teiste Põhjamaade, eriti Rootsi rahvakõrgkoolides antakse küll suurepäraselt täiskasvanute koolitust, kuid see pole tüüpiline rahvakõrgkool, kuna õpetatakse rohkem ametit kui mõtlemist. Sügava humanistina peab Carl Vilbaek väga oluliseks inimese sismaailma, tema vaimse arendamist ning seetõttu toonitab ta erinevust korduvalt. Ei ole ime, et just taanlased ütlesid "ei" Maastrichti leppele ja C.Vilbaek loodab südamest, et nad teevad seda teiselgi rahvahääletusel. Koostööd saab arendada ka uusi monstrumeid loomata. Hoiatavate eeskujudena tõi taani külaline näiteks Nõukogude Liitu ja Jugoslaaviat.

Viimasel aastasaajal on inim-kond olnud teaduse usku ja õpe-tanud lapsi väga loogiliselt, unustades, et inimesel on 2 ajupoolkera. Ei saa arendada valdavalt üht, jättes unarusse teise. Esteetikasüklisse kuuluvate ainete õpetamine ei ole ajaraiskamine, vaid täisväärtusliku ühiskonnaliikme kujundamine.

Balti riigid on astumas täiskas-vanute koolituse uude etappi. Juurdumas ja lähitulevikus teoks saamas on rahvakõrgkoolide idee. Carl Vilbaeki pikaajalise lähetuse üks ülesandeid on meid sellel teel aidata, täiskasvanute koolitajatega sidemeid luua, neile Taani kogemust tutvustada.

Oma viimasel Eestis käigul kohtus Carl Vilbaek Avatud Hariduse Liidu Tallinna keskkuses AHLi tegevdirectori Oove Korjuse, pedagoogilise ala juhataja Epp Regi, Kultuuritöötajate Täienduskooli direktor Aino Arro ja Kristliku Hoolekande Kooli direktor Aime Piirsaluga. Viimasele andis Taani külaline nõusoleku tulla lektoriks suvekooli. Tõenäoliselt kujuneb see edasise koostöö alguseks.

VIIVIEKSTA

o m a m u r e d

vahendite valmistamine jm. Kõik see stimuleerib õppejõudu paremale tööle.

TTÜ professor Hanno Sillamaa, seaduseelnõu ettevalmis-tava komisjoni liige, vaatles üli-koolide ja rakenduskõrgkoolide vahelkorda, sisu ning eesmäärke isiksuse arengu seisukohalt. Ilm-selt vajab nende õppeasutuste piiritlemine arutelu. Professor Sillamaa pidas ülikoolile iseloo-mulikuks isiksuse ja loovuse arendamisel järgmist: laiad õp-pesuunad, osalemine teadus-töös, astmeline kraadiõpe, pikk õppeaeg, kulukus, püsivus ja konservatiivsus. Rakenduskõrg-koolid on kitsama profiiliga, ula-tusliku praktikaga, lühema õp-peajaga, mobiilse ja odavama koolitusega, piiratud kraadiõppe-ga. Ta arvas, et midagi head ei tule siis, kui üks õppejõud õpetab mõlemas koolitüübis. Ülikooli õp-pejõud ei hakka rakenduskõrg-koolis oma ainet teistmoodi kä-sitlema. Rakenduskõrgkool va-jab teist tüüpi õppejõudu, kel on suured praktikakogemused.

Ülikoolide puhul toonitas professor Sillamaa, et need on seda tugevamad, mida rohkem alasi-

koos. Veel rõhutas ta, et on vaja piiritleda haridusstandardid ja õppekavad (ka kohustuslikud ja valikained).

TTÜ sidemetest teiste koolide-ga rääkis professor Tiit Kaps. Nad teevad koostööd Soome, Saksamaa jt kõrgkoolidega, Eesti omadest Kõrgema Tehnikakooli, Virumaa Kõrgkooli ja Merehariduskeskusega. KTK ja Virumaa Kõrgkooli mõnedes teh-nikaharudes õpitut nad aktsep-teerivad, eksameid ja laboritöö-d arvestavad. See võimaldab kokkuhoidu.

Tartu Õpetajate Seminari kui 1991.a juulist rakendusliku kõrg-kooli õppejõudude töö- ja palga-korraldust tutvustas rektor August Solo. Tema analüüsist nähtus, kui erinevad on õppetöö liikide järgi arvestuslikud koormusnormid, need kõiguvad 460–720 t vahel. Kool on püüdnud piiritleda ajaliselt kõik õppetöö liig-id, et õpetajat selle järgi tasu-tada. Seal on peale loengute ja seminaride arvesse võetud ka eksamid, arvestused, kontroll-tööd, kursusetööde juhendamine, retsenseerimine, diplomitöö-dega tehtav, referaatide, ette-

kannete juhendamine jm audi-tooriumiväline tegevus. TÕSi töökoormuse arvutused võiksid huvi pakkuda teistele, kuid iga rakenduskõrgkool peaks oma profiilist lähtudes tegema oma õppetöö liikide koormusarvestu-sed.

Narva Kõrgkooli rektor Niina Sepp rõhutas nende kooli geog-raafilisest asendist tulenevaid probleeme. Nemad peavad and-ma tulevastele õpetajatele peale kõrghariduse veel riigikeele os-kuse. Eesti keele eksam tuleb sooritada Keeleametis. Koolil on raskusi kaadri komplekteerimi-sega, ei jätku pädevaid õppejõu-de. Seepärast kasutavad nad külalislektoreid, mis aga tähendab tunnijalaani iganädalasi muutusi. Õppetöö korralduse muudab see keeruliseks.

Lõunanaabritest Läti esindus jäi tulemata, Leedu rakendus-kõrgkoolidest rääkis Vilniuse Kõrgema Transpordikooli direk-tor Romualdas Baltrušaitis. Ta tunnistas Leedu rakenduskõrg-koolide mahajäämust, sest nen-de sisu ei vasta veel rahvusva-helistele standarditele. Nemad muutsid tehnikumid automaat-

selt kolledžiteks sisumuutusi ette valmistamata. Meie normdoku-mendid ja õppeplaanid on koostatud Euroopa standardite järgi ning rakenduskõrgkooliks val-mistuti sisuliselt 3 aastat. Meil on üldharidusosa kõrgkooli õppe-plaanides sees, mis annab üliõpilasele laiema silmaringi. Hr Baltrušaitis lootis Eestist kasulikke kogemusi kaasa viia.

Lahtise mikrofoni ajal võttis sõna Riigikogu liige Sulev Ala-jõe, kes valgustas haridusdoku-mentide seadusloome käiku.

Pärast konverentsi ütles Arvi Altmäe oma arvamuse toimunu kasuteguri kohta:

"Teadvastasime endale, et Eestis on rakenduskõrgkoolid nüüd olemas, on, mida ja kellega arutada. Konverentsil saime tea-da, et Soome rakenduskõrghari-dus on kindlal arenguteel. Nende seadustik on võimaldanud ra-kenduskõrgkoolidel käivitada enesearendusliku mehhanismi, mis tugineb tellimuste realiseeri-misel, ning seeläbi parandavad nad oluliselt õppejõudude sisse-tulekut, 20% suurendatakse koo-li eelarvet. Selles praktilises te-gevuses osalevad üliõpilased ja

õppejõud, nad ei mängi, vaid tee-vad tööd. Meie oleme siiani tööd mänginud. Peame end lahti kis-kuma nõukogulikust mõtteviisist ja tegema tööd, mis toob lisa kooli investeeringutele. Meie seadusandlus peab sellist suun-da toetama.

Konverents leppis kokku, et kõik ettekanded ja materjalid arutatakse rakenduskõrgkooli-des läbi. 13.–16.aprillini tuleb rektorite nõukogu kokku. Seal teeme täiendusiseaduseelnõu-se. Aprilli lõpuni on parandus-teks–täiendusteks aega, siis an-name dokumendi üle ministeeriumile.

Konverentsil rääkis minister haridusseaduse peatamise vaja-dusest. Härrade Rummo ja Ala-jõe kommentaaride põhjal ja haridusseaduses olevate vastuolu-de tõttu peame peatamist otstar-bekaks. Õige on enne vastu võt-ta üksikseadused ja alles nende alusel raamseadus.

Rakenduskõrgkoolide rahvale sai selgeks, et rahvusvaheline konverents oli vajalik ning neid peaks korraldama igal aastal."

MAIMO KALMET

Uued käsitööõpikud teoksil

Põhikooli käsitööõpikute vajadust arutati Eesti Naiskäsitöö Õpetajate Seltsi mitmel kokkusaamisel ning nüüd on jutust saanud tegu: 5.kl tütarlaste käsitöö õpiku käsikiri on valmis ja kirjastusele "Valgus" üleandmisel ning 6.kl õpiku käsikiri lõpetamisel. Mitme autori koostööd juhib Pedagoogikaülikooli käsitöökateedri dotsent **LIIVIA KIVILO**, kes õpikute kohta lähemat teavet andis.

"Kavatseme kirjutada õpikud põhikooli 5.-9.klassile. 5.kl käsitööõpik peaks kooli jõudma 1994.a sügiseks ja aasta hiljem 6.kl õpik. See on võimalik ainult koosautorluses. Esimese teema - heegeldamise - kirjutas meie kateedri magistrand **Anne Hein**, silmuskudumise - tegevõpetaja **Annika Linna**, tikkimine on minult, õmblemine - kateedri juhatajalt dotsent **Kai Malmsteinilt**.

Koos õpikuga teeme uue suuna ettepanekuid ja seame uue programmi temaatiliselt loogilisse järjekorda. Püüame teemasid kohandada nii, et õpilasel jääks aega arendavaks tööks. Praktilisi töid ei pea tegema iga teema puhul, õpilane saab valida kahe teema kohta ühe suurema töö. Soovitame materjali kasutada otstarbekalt ning teha õpilasele vajalik ese. Pakume mitu varianti. Õpik on ühtlasi ka töövihik, seal on õppimis- ja kordamisülesanded, saab täita lünki, vastata küsimustele, lahendada ristsõnu, juurde kleepida. On palju tööjuhendeid, jooniseid, illustreerimine, lisatöödeks trükitud ruuduline leht jm. Tagaküljel on tingimärgid seletustega. Kui õpilane täidab kõik ülesanded, saab ta hea käsi-raamatu. 6.kl õpikus korraldakse 5.klassis õpitut põhitöödesid. Raamat läheb müüki ja iga õpilane saab selle endale osta. Trükitud on umbes kolme aasta varu ja kõikidele õpilastele peaks jätkuma. Õpiku hind tuleb suhteliselt odav, sest il-

lustratsioonideks ei kasutata kallist klantspaberit ning paljud joonised on võetud juba ilmunud käsitööraamatutest.

Teine tähtis suund on etnograafia, millele tähelepanu pöörame. Tiikand eesti rahvakunstis, lill- ja geometrilise ornament jm - iga klassis anname mõne mõiste, mida teadma peaks. Uudne on ka see, et kasutame õigeid teaduslikke nimesi, üldtuntud terminoloogiat.

5.kl õpiku käsikiri oli Tallinna õpetajate arutelul. Seal tehtud kasulikke ettepanekuid saime arvesse võtta ning õpetajad olid meie uuenduskavadega nõus.

Otsisime ise kirjastuse. Kolmest ettepanekust valisime kõige soodsama - "Valguse". Käsikirjaga hakkab tegelema kogenud toimetaja Sirje Laidre."

Selle informatsiooni ilmunise ajal on Liivia Kivilo Taanis. Nimelt said ENKSi eestvedamisel 12 käsitööõpetajat Taani Demokraatlikult Fondilt stipendiumi ja õpivad 2 nädalat sealses täienduskoolituskus. Loodetavasti saavad nad sellest kasu ning on nõus teavet jagama ka teistele huvilistele.

MAIMO KALMET

Kateedris. Istub dotsent Liivia Kivilo, seisavad Tiia Astla, kateedri juhataja dots Kai Malmstein ja õppemeister Karin Raagul.

Näputöö on siiski naistetöö

■ Tudengite protestid pole iga kord põhjendatud.

■ Meie üliõpilased on välismaa omadest tublimad.

■ Raskused vene rühmadega.

Mäletatavasti õhutasid möödunud aastal kirgi Tallinna Pedagoogikaülikooli tütarlaste käsitöö eriala programm ja õppekorraldus. Selle üle kaebasid üliõpilased, asjaosalised ja ka õppejõud vaevlesid üliõpiliste programmide kammitsas. Avalikult võeti sõna ajakirjanduses (Õplis 6 korral) ning probleemi arutasid nii Eesti Naiskäsitöö Õpetaja-

te Selts kui ka Eesti Kodutööstuse Edendamise Keskseks.

Käesolev õppeaasta töi uusi tuuli ning nn üliõpilistest programmi-dest ollakse prii. Sügisest alates on TPÜs omaette käsitöökateedri, kes tegeleb tütarlaste käsitöö õpetajate ettevalmistamisega ning ollakse lahutatud poiste töõpetuse õpetajate koolitusest. Kummalgi on oma spetsiifilised programmid ja juhtimine. Käsitöökateedrit juhatas dotsent **KAI MALMSTEIN**, kes oli nõus rääkima oma tööst.

"Süüdistada õppejõude soovima-

tuses uuega kaasa minna oleks ülekohtune. Aeg oli selline, et tuli alluda üliõpilistele õppeplaanidele. Andsime niigi "põranda all" töökojapraktika sildi taga naiskäsitöö aineid, milleks puudus luba. Mõnes mõttes oli üliõpilaste protest ka õigustatud. Neid tehnilisi aineid, mida tüdrukud koos poistega pidid õppima, enam õppeplaanis ei ole. Kuid I kursus protesteerib praegu keemia vastu. See on neile siiski vajalik, sest anname ettevalmistuse nii töõõpetuses kui ka kodunduses. 20% õppekavast kuulub toiduval-

mistamise õpetamisele koos keemiaga. Arvame, et käsitööõpetaja koormus jääks koolis kodundustundideta väikeseks, liiatigi on see naisele vajalik haridus. Oleme teinud 3-4 õppeplaani, et vanematele kursustele juurde anda seda, millest nad on varem ilma jäänud. Nooremad alustavad juba otstarbeka programmi järgi. Kuid see ei tähenda muutumatut õppekava, aeg dikteerib vajadused ja nõudmised. Oleme kavandanud 20% mahust käsitöö ja selle tehnikate õppimisele. Siia kuuluvad õmblemine,

M a t u s v a n a l i n n a s

Nägin matust. Küll mitte punast matust, ei olnud pastorit ega kellakõla (Süstitet parafraseerides), aga surmagong löi Tallinna Vanalinna Õmbluskoolile ometi.

19.märtsil istusid ühel pool lauda VÕKi õpetajad ja meistrid, teisel pool ministeeriumi kantsler **Veiko Jürisson**, koolituspoliitika osakonna juhataja **Valeri Aava**, eelarve ja majandusanalüüsi osakonna juhataja **Mati Kask**, kutsehariduse nõunik **Ülo Ojassoo**, Tallinna Kergetööstuskooli (end 43.kkk) direktor **Rein Niidas** ja Tallinna Tehnikakooli (end 19.kkk) direktor **Jüri Jürivee**, kunagine VÕKi direktor.

Nii nad siis kokku omavahel said - esimest korda - kooli kollektiiv ja tema saatuse otsustajad. Esimene lauapool ikka veel naiivses lootuses, et suudavad midagi selgitada ja koolile langetatud surmaotsust ära muuta. Teine pool prominent-ses koosseisus ammu tehtud otsuses vankumatud, kuid siiski isalikult nõus oma seisukohti üle kordama, kuigi kooli direktori Mart Meieriga neist asjust juba küll räägitud. Aga, noh, et oleks sündsam ja kadunukest kombekohasem mätta, võib ka leinajatega viimast korda ilusasti rääkida.

Mõlemad pooled olid viisakad ja nostaalgiisid, ei ülevoolavaid emotsioone ega vägisõnu.

V.Aava esitas ministeeriumi seisukoha. Ta toonitas, et juttu pole kooli likvideerimisest, vaid sul-

gemisest, et õppimisvõimalused senistele õpilastele garanteeritakse ja enamik õpetajaid saab tööd. Seda sammu sundis ette võtma Tallinna linna kutseharidusvõrgu ratsionaalse kasutamise (eelarveraha, ruumid, rendiprobleem jm) tarve. Et Tallinnas on olemas Kergetööstuskool ja Tehnikakool, kus ka õmbluserialasid õpetatakse, pole ministeeriumi arvates enam VÕKi vaja. Liiatigi ei ole otstarbekas Tallinna koondada kogu individuaalõmb-lust, pealinna osatähtsuse vähen-damiseks tuleb hajutada see Tartu, Valga, Pärnu, Ida-Virumaa jt koh-tade vahel.

Olevat kaalutud ka teisi võimalusi - proovitud leida õmbluskoolile uusi ruume (Kopli koolituskesk-ses, Vana-Posti tänavas), aga see plaan oli luhtunud. Kuna koolile uusi ruume ei saadud, endist maja aga ei taheta neile jätta ning see tuleb remondiks vabastada, leiti liht-saim väljapääs - sulgemine.

MIS SAAB EDASI?

Mõned rühmad võtab Tallinna Tehnikakool, mõned Kergetööstus-kool, tervikuna ei mahutavat VÕKi kumbki koolimaja. Kaasa lähevad need õpetajad ja meistrid, keda va-jatakse. Plaanis olevat õmbluseri-alasid mitte vähendada, vaid laiend-ada.

V.Jürisson toonitas, et praegu on dramaatiliste muutuste aeg, mis puudutab tervet haridussüsteemi ja teadusasutusi. Seda elavad kõik üle

Üks kord mõõda, üheksa korda lõika...

valuliselt. Ressursside jaotamine on paraku valuline.

Sõna võtsid teisedki ülemused, kes rääkisid, kui tark ja kõigile kasulik on VÕKi sulgemine.

Niisiis oli Vanalinna Õmbluskooli saatust ministeeriumi esindajate poolt mõne minutiga lahendatud ja seltskond võinuks laiali minna. Aga ei läinud. Koolirahval oli ka midagi öelda. Argumendid kooli säilitamise poolt olid üldjoontes needsamad, millest oli juttu kirjutistes "Vanalinna lõhnab raha järele" (vt Õpl, 13.02.1993), "Õde õpib õmbluskoolis" (RH, 27.03.1993) ja "Õmbluskool vanalinna maja vastu" ("Esmaspäev", 29.03.1993). Ruumi kokkuhoiu mõttes ei hakka neid kordama. Õpetajad ja meistrid, kes aastaid selles koolis töötanud ning VÕKi hea maine ja terviklikkuse loonud, kellel edaspidisedki plaanid aja nõuetele vastavalt koostatud, püüdsid veel midagi selgitada ja tehtud otsust vaidlustada. See aga oli asjata vaev.

Mõlemad pooled kõnelesid küll ühes keeles, aga aru saadi asjast erinevalt. VÕKi pedagoogid rääkisid kooli **terviklikkuse säilitamisest**, tema tugevus ja unikaalsus on selles, et siin õpetatakse eesti ja vene

keeles kõiki õmblustöö erialasid (laste, naiste kergerõivaid ja iga liiki rätsepatööd kõikidele vanustele, figuuridele, sugudele) mõõdu võtmisest ja lõike konstrueerimisest viimse nõelapisteni. Ja kõiki neid oskusi võib õpilane omandada, kui tal on soovi ja tahtmist. Õpetajate koostöö on omavahel põimlev, teooria- ja praktikaõpetaja kuuluvad ühtesamasse tundi. Õpetajad kasutavad ühiseid õppevahendeid, meistrid vahetavad omavahel õmb-lus- ja rätsepatöö salanippe. Nendel on hästi sujuv ja üksteist täien-dav meeskonnamäng. Kool on ku-junenud omamoodi **õmblustöö keskuseks**, kus saaks kergesti korraldada täiendusõpet teiste õmb-luskoolide õppejõududele. Kooli ülevaatenäitused kinnitavad nende töö kõrgtaset ja õpetajate-meistri-te hea eriharidus ning pika tegutse-mispraktika kogemused lubavad teisi õpetada.

Kui aga VÕK lahutatakse õppe-rühmiti ja õpetajad-meistrid pillu-takse laiali, häviv selle kooli mõte. Sellist terviklikkust pole üheski seni-ses õmblusega tegelevas koolis. Neis on küll mõningaid õmbluseri-alasid, kuid paljude muude erialade kõrval ja palju kitsamalt. Ka on õpi-

laste vanus neis erinev, VÕK harib keskkooliõpetanuid.

Kui Pika tänava maja tundub haridusajade otsustajatele kaastun-net äratavalt amortiseerunud ja vi-lets, võinuks ühte kooli üle viia kogu VÕKi. Õpetajad olevat rahul igasuguste ruumidega (ka seniste-ga). Ruumi neis koolimajades on, ega muidu oleks pinda isegi välja üüritud. Nii et ruumipuuduse taha pole aus pügeda.

Siis ütles R.Niidas otse välja, et tema ei taha kogu VÕKi, ei taha oma koolis suuri muutusi, tema kol-lektiiv sööks uustulnukad ära. Paar rühma kohaneksid küll, aga terve kool tuleks oma mentaliteedi ja har-jumustega. Samuti tekiks koormus-te probleem. J.Jürivee ei olnud ka nõus rohkem võtma kui paar-kolm rühma. Nii et VÕKi terviklikkus on uute peremeeste silmis pigem puu-dus kui voorus.

KES ÕIETI VAJAB PIKA TÄNAVA MAJA?

Väidetavasti diplomaatide laste kool. Aga kes maksab maja restau-reerimiseks kuluvad miljonid? Liht-remont ei tule selle maja puhul kõne alla. Ja kas restaureeritud keskaegne hoone privilegeeritud kooli rahuldab, selles ei tohi ju iga-suguseid olmemuudatusi teha? Neile küsimustele ei osanud keegi vastata. Nii et maja suhtes pole mi-dagi kaljukindlat otsustatud. Linn tahab seda üle võtta ja ministeer-ium ära anda kui kulutusi nõudvat

silmuskudumine, heegeldamine, tikkimine, pitside tegemine, masinalkudumine, rõiva ajalugu, konstrueerimine, materjaliõpetus jm. 20% hõivavad kunstiained ja 40% jääb üldharidusele (pedagoogika, psühholoogia, perekonnaõpetus jm, samuti eriala toetavad ained). Õppeplaani on suunatud loova käsitöö tegemisele.

I kursusega on meil tekkinud muidki lahkavusi. Paljud meile tulnud arvavad, et nad õpivad vaid käsitööd, mitte õpetajaametit. Õpetaja peab meil omandama mitte ainult käsitöötehnikad, vaid ka õpetamise metoodika, selle, kuidas üht või teist võtet õpilastele õpetada. Tudengid mõnikord nurisevad, miks nad peavad tegema töid, mida nad ise juba oskavad, aga oma heast oskusest hoolimata jäävad nad selle õpetamisega praktika ajal jänni. Näiteks õmblusmasina kasitsemine on üliõpilasel selge, aga 5.klassi lapsele seda õpetada polegi nii lihtne.

Käsitöö kateedris õpetavad 6 põhikohaga õppejõudu, lisaks 3 tunniandjat. Kodundus kuulub keemia õppetooli haldusse. Naiskäsitöö Õpetajate Selts taotles keskkoolis kodundustunde, kus õpetatakse söögitegemist, kodukultuuri, elamisõpetust, perekonna arvepidamist jm. Liiteriala saamine peaks end igati õigustama.

Naiskäsitöö klassid ei saa praegu oma varustatuse poolest kiidelda. Kahed kangasteljed, paar õmblus- ja silmuskoemasinat kinkisid soomlased. Ega kalleid masinaid vaja olegi, need lähevad kergesti korrast ära. Meie oludes tuleb õpetada ka mittemillestki midagi tegema, leidlikkust, loovust ja praktilisust. Häldamisega kaugemale ei jõua. Meie tudengid ongi tublimad kui välismaa omad. Nemad kasutavad küll arvutit, aga käitsi teevad vähe. Näiteks taani õpetajad ei tee praktilisi asju – kindaid, sokke jm, sest neid ei ole vaja ise teha. Meil on aga praktiline ese oluline. Nemad seavad ainult last arendava ja loomingu eesmärgi, meie tahame ka valmistööd.

Käsitöö erialale on väga palju tahtjaid, umbes 6 ühele kohale. Teeme teoreetilise ja praktilise eksami ning valime välja 12 üliõpilast. Käsitööõpetajaid ei vajata rohkem

ja firmadele töötajaid meie ette ei valmista. Teisalt piirab vastuvõttu meie õppejõudude suur töökoormus. Praegu on see nii pingeline, et enesetäiendamiseks ega stazeerimiseks enam võimalust ei jäta.

Peale 12 üliõpilase võtame veel vastu 3 tasulist tudengit pingerea järgnevuses. Nad maksavad 600 krooni semestris, millega tasume tunniandjatele õppejõududele. 12 üliõpilase hulgas on 2 vene tudengit, kes on sooritanud eesti keele katse. Neile korraldatakse omaette konkurss, sest vene keskkoolide lõpetanud on käsitöös nii nõrgad, et jääksid eestlastega võisteldes kindlasti ukse taha. Vene koolidele on aga samuti tarvis õpetajaid ette valmistada. See nõue, mille ministeerium on meile peale surunud, toob kaasa rohkesti probleeme. Omal ajal anti küll mitmesuguseid lubadusi, aga need on jäänud täitmata. II kursusel on meil ka üks vene rühm, aga rohkem me seda eksperimenti kaasa ei tee. Ei õigusta vaeva. Eesti keele sisseastumiseksamist hoolimata nad eesti keelt ei oska ega tahagi õppida, ka ei sula nad eestlastega ühtsesse kollektiivi. Isegi eesti rühmade 2 vene tudengit hoiduvad omaette ja suhtlevad ainult vene rühmaga. Õppejõudude töö teeb tudengite keeleoskamatus väga keeruliseks, ka ei tunne kõik õppejõud erialast vene keelt. Vene koolide käsitööõpetajad ei julge meile loenguid pidama tulla, peavad ülesannet raskeks. Vene üliõpilaste töösuhetumine jätab soovida. Liiatigi peaksid nad õppima vene rahvuslikku käsitööd, et seda vene koolides õpetada. Meie programmidesse see ei mahu. Ka pedagoogilise praktika korraldamine on segarühmade puhul keeruline.

Õpetame käsitööd ka algklassiõpetajatele. Nende puhul oleme täheldanud, et vastuvõtul peaks tegema käsitöö- ja kunstiopetuse katse, kontrollima sisseastujate käelist tegevust ja loovvõimeid. Siis saab leida kandidaatide hulgast arenenud õpetajaid, kes algklassilaste loovust ei nulli ja käelise tegevuse kaudu arendavad ka ajutegevust.

Jääb veel lisada, et liiteriala tõttu õpivad tudengid meil 5 aastat."

MAIMO KALMET

Vasakult: I neuu Kätlin Põldma, Haljala kooli kaunitar 1993 Piret Kiigemägi, II neuu Jane Kivja.

Ma ei ole kurb misside pärast, vaid pärast misse

Õpetaja elukutse eeldab iginoorust ja tundlikku südant. Need omadused käivad esmapilgul kokku, teisel pilgul enam mitte. Teisel pilgul nad välistavad teineteist.

12.märtsil valis autoriteetne žüri Miss Estonia 1991 Erika Baueri juhtimisel Haljala kooli kaunitari. Korraldajad eesotsas kooli harrastusjuhi Eerika Mikuga ning 12.klassi poiste Tiit Altmäe ja Elmer Arosegaga olid teinud tõhusa ettevalmistuse. Kohalviibinute arvates ei jäänud valimiste väline pilt milleski alla tänavustele "Miss Estonia" valimistele. Võõrastele vaatajatele tundus uskumatuna, et ühes koolis võib käia nõnda palju ilusaid tüdrukuid ja et pea kolmetunnine programm teenis vaid kohaliku kooli kaunitari valimise huve. Aga nii see tõepoolest oli.

Tavaliselt olen ma nende tüdrukute õpetaja, sel õhtul aga otsustasin olla ajakirjaniku rollis. Ja mulle näis, et muutusime me mõlemad, mina ja tüdrukud.

Iga konkurss, võistlus, ülesande täitmine on eelkõige iseendaga vastamisi seismine, enda tundmaõppimine, ületamine. Kaunitari valimise õhtul vaatasime me maailma ja üksteist uue pilguga, ületasime oma tavarollide piiri, muutusime. Mina sain lahti alaväärsuskompleksist, enda tundmisest vaid vananeva pedagoogina, tüdrukud lahti tundeist, et nad on poolrobotid, kes minuga suheldes peavad mingeid surnud tõdesid esitama.

Ma pole tänini olnud loodusliku ilu veendunud kummardaja. Ilu on end minu eest alati mingi tolm- ja vahakihiga katnud. Kaunitariõhtul paiskus ilu aga ehmatava voona Haljala Rahva Maja saali. Esimesest lummusest vabanenuna adusin, et meie, pedagoogid, teeme koolis midagi kardinaalselt valesti. Hoiame ilu enesest

eemal. Ei lase end ilu suhtes lõdvaks, kanname objektiivsuse kaitsekilpi. On siis meie teadvus nii mõjustatud materialistlikust filosoofiast, et oletame objektiivsuse võimalikkust? On meisse tunginud vähemalt sotsialistide-utopistide ajast maailmas ringlev võrdsuse idee? Idee ühekülgsest võrdsusest, mis kasulik neile, kellel midagi ei ole? Düsgraafiku puhul kasutame diferentseeritud hindamist. Aga ilusa tüdruku, kas või ainult kooli kaunitari puhul?

Hall olevat maailmas selleks, et lasta ilul silma paista. Aga äkki on hoopis vastupidi? Võib-olla on maailmas killuke ilu vaid selleks, et näidata maailma tegeliku hallust? Et hetk siirust tooks päevavalgele rollimänguks nimetatava teeskuse? Et kaunid hetked tooksid meisse igatsuse mingi kaugelt ja tundmatu järele, mille nimel me tegelikult elame, mis aga tundub üksikutele selgusehetkedel meist hoopis kaugenevat?

Kaunitariõhtule järgnenud nädalavahetusel elasin oma tundmused veel mitu korda läbi. Esmapäeva hommikul polnud teie, kaunitarid, aga enam need, kellele reedeõhtuseid sõnu öelda. Koos kooliriidetega oli me endale selga tõmmanud rollirüü, parajasti nii suure, et selle nurki teineteise vastu siledamaks pörgata.

Te küsisite, tüdrukud, kes teist minu arvates kõige kenam oli. Ma ei saa ega oskagi teile vastata. Liiga ilus oli see õhtu, liiga ilusad olite te kõik, et seda koolis kasutatavatesse sõnadesse vormida. Kuidas ma saaksin teile selgeks teha, et selles kaunitariõhtus näitas teile ennast tulevik, minule aga minevik ja tema ehmatav ilu.

Seepärast ei olegi ma kurb teie pärast, missid, vaid pärast teid.

SULEV OLL

Kultuur ja lapsed kaelast!

Jaauanar-veebuaris andis riigiettevõtte "Eesti Põlevkivi" lasteasutused ja klubid oma alluvusest Kohtla-Järve, Jõhvi ja Sillamäe linnale. Seda puhtmajanduslikel kaalutlustel – ülalpidamine on kulukas.

Ent veelgi suuremaid kulutusi nõuavad EP-lt Jõhvi Kultuurikeskus (1,5 miljonit krooni aastas) ja Toila sanatoorium (5 miljonit krooni), ometi jäeti need bilanssi.

Analoogne on olukord Ida-Virumaa teises suuremas

ettevõttes – Põlevkivikeemia Tootmiskoondises. Siin suleti juba mullu pooled lasteaiad, lasteaiad "Lastotška" anti üle hariduskoondisele, aga stagnaagie ohkus – Kohtla-Järve esinduslik kultuurihoone – ja isegi tervishoiukeskus läksid linnale.

Minu arvates kõneleb see vastutustundetusest, kultuuritusest ja ebaparemehelikkusest. Seni on olnud kits kärneriks.

HEINO AASALEHT

EESTI VABARIIGI HARIDUSMINISTEERIUM TALLINNA VANALINNA ÕMBLUSKOOL

objekti. Nii taandus ka majajahaldaja kuhugi ebamäärasesse teadmatusse. Aga ta on siiski keegi ja olemas, kellel kasulikke plaane.

MIKS SIIS VÕKI NII TULISTVALU LÕHUTAKSE?

Ministeeriumi seisukoht: ei ole raha nii paljusid koole üleval pida. (Ehkki VÕK teenib ise osa oma kulutustest tasa.) Ja milleks nii palju õmblejaid-rätsepaid koolitada, kui seda tehakse Tallinna kahes suures majas. Mehed võtavad paberil arved kokku, liidavad ja lahutavad inimsaatusi kroonides. Paberil on numbrid kõnekad, seal pole emotsioone. Sedaviisi rehkendades jääb neil õigust ülegi. Kasulik – ja kõik!

VÕIB-OLLA NUTETAKSE VÕKI ASJATA TAGA?

Võib-olla kujuneb hoopis Kerge-

tööstuskoolist või Tehnikakoolist kunagi täielik õmbluskoolituse keskus? Väga võimalik. Aga mitte niipea, sest kõike peab alustama A-st B-st ja parasjagu kogemusi korjama, selleks tingimused looma. Neisse koolidesse võetud VÕKi õpetajad ka ilma ei loo, nad alluvad teistele mallidele. Osa meistreid leiab tööd firmades, kõik ju oma ala asjatundjad.

Ei imestaks, kui vanalinnas hakkab kummitama ja kadunuke kodu käima.

Lõpetuseks kahetses V.Jürisson, et ta ei jõudnud VÕKis ülikonda õmmelda. Tõesti kahju! Paljud prominendid jõudsid isegi fraki tellida.

Püüdes mõista ja õigustada mõlemaid pooli, jääb ometi küsimus: kas Vanalinna Õmbluskooli sulgemise otsus oli ainus ja parim väljapääs?

MAIMO KALMET

Pilk Fr. Tuglase majamuuseumi. See maja kuulus Marie Underile ja Artur Adsonile. Siin veetsid nad oma viimased õnnelikud Eestis elatud aastad.

TÖNU KALLE foto

27. märtsil möödus **110** aastat

MARIE UNDERI sünnist

Avaldame kimbukese värssse poetessi rikkast luulevaramust.

Ma olen kodus. Enam miskist muust
ei mõtle unne vajuv harras meel.
Ma uinun nagu varjat jõulupuust,
mis särab unelmaisse veel ja veel.
("Nägemus")

Kõndind nii keerukaid radu
elus, ses imetaolises paigas,
seisatan nüüd ja vaatan...
Vaalten end nägijaks.
Ja mõni poolelijäänd mõte
kukub ajast südame
ning küpseb sääi.
("Seisatan")

Kusagil ootab üks maja –
mäleta, mäleta!
Kannata, kannataja,
kusagil ootab üks maa...
Kusagil ootab üks maja,
kusagil ootab üks maa –
kannata, kannataja:
südant neist lahti ei saa.
("Kusagil")

Kord veel tagasi tahaksin
leida kodutee,
kodumullas siis magaksin
välja kõik silmavee.
("Pögenik")

Sula on tulnud üle maa,
tuleb ja tuleb ning otsa ei saa.
Luksud ja nuuksed kurgus kui lapsel,
pärandi kargab siis huulte kapsel.
Turtsub ja kobrutab, puristab,
musttuhat vesisuud kuristab.
Sulistab jälgteil ja sõiduteil:
suurem õigus näib neil kui meil.
Iga nireke liputab saba,
voolab ja kaasitab: Vaba, vaba!
Hakkab end igale poole ahtma,
hakkab nii kangesti elama tahtma!
Hüüavad lained: "Tõuske, läki!"
Hanged vahuks heituvad äkki.
("Vetelagunemise aegu")

K u l d n e " E l l e r h e i n "

Oleme nähtavasti sellega juba harjunud, et kuhu iganes meie laulukoorid võistleva lähivad, sealt esikohti ja auhinna sülle kukub. Nii oleme neist, kes Eestile kuulsust toovad, koguni rääkimise unustanud, tunnustamise poliitika ja kõmulugude kõrval unarusse jätanud. Suhtelises vaikususes möödus "Ellerheina" hiljutine võit Prantsusmaal, kust toodi lastekooride konkursilt esikoht ja *grand prix*, ning mõni kuu hiljem Hispaanias tütarlastekooriga naiskooride jõukatsumises II–III koht. Need on kõige viimased saavutused.

"Ellerheina" kroonikarää-

matus on jäädvustatud koori kõik reisid ja ettevõtmised. Avaldame mõningaid katkendeid viimaseist võistlusreisist Prantsusmaale Nantes'i, kuhu nad jõudsid 42 lauljaga pärast kolmepäevast-öist bussisõitu. Seltskonda juhtis peadirektori ja kunstilise juht TIIA LOITME, kaasas olid veel hääleseadja ESTER LEPA, kontsertmeister KATRIN KULDJÄRV, sponsori esindaja ANDRES OIM ja 2 bussijuhti.

Kroonikaread pani kirja Teele Jõks, üks "Ellerheina" soliste.

Neljapäev, 11. veebruar

165 aastat Tartu Õpetajate Seminari

Tartu Õpetajate Seminar tähistas hiljuti oma 165. aastapäeva. Selle kaheksat nime kandnud õppeasutuse põhiülesanne on alati olnud algkooliõpetajate ettevalmistamine. On koolitatud kehalise kasvatuse õpetajaidki ja nüüd juba 26. aastat ka põhikooli muusikaõpetajaid ja lasteaia muusikakasvatajaid.

Tehtud on tõsist ja ausat tööd ning eesti rahvas on Tartu Õpetajate Seminari tegevust alati hinnanud. On heameel märkida tema tänapäevastki populaarsust.

Seminari staatus on olnud suhteliselt stabiilne – "toota" keskeriharidusega õpetajaid. Instituudiaastatel (1947–1955) omistati lõpetajatele nn lõpetamata kõrgharidus. Seminari ajaloos kõrgeim staatus – rakenduslik kõrgkool – saadi Eesti Vabariigi valitsuse määrusega 11. juulist 1991. Nimetatud akt lubab säilitada õppeasutuse endise nime ja määrab kindlaks tema põhiülesanded: rakendusliku kõrgharidusega spetsialistide ettevalmistamine ja nende täienduskoolituse ning ümberõppe korraldamine. Ükskord ometi on saabunud aeg, mil meie õppeasutuse lõpetaja saab täisväärtusliku diplomi. Usun, et Tartu Õpetajate Seminari tegevus õigustab praegust staatust ja et ta edaspidi seda ka tõestab. Ehkki suur osa teest on juba käidud, on TÕS alles kõrgkooliks kujunemas.

Oma tegevuses taotleme hariduse väärtustamist, õpetaja valmisolekut muudatusteks ja pidevhariduseks, algkooliõpetaja mitmekülsust ja samas ka tema erialast kompetentsust, sisendame mõistmist, et tähtis pole niivõrd tegevus kui võrd tulemus. Me tahame igati kujundada noore inimese valmisolekut töötada konkurentsi tingimustes.

Oma õppekavades oleme rõhuasetanud tulevaste õpetajate üldkultuurilisele ettevalmistusele, ühiskonna ja inimese käsitlusele, kommunikatsioonile – ja suhtlemisprotsessidele.

Rakenduslikuks kõrgkooliks muutumine eeldab õpetamise teoreetilise taseme tõstmist, üldharivate ainete osatähtsuse tunduvalt suurendamist, võõrkeelte ja valikainete õppimisvõimaluste rohkendamist, korrektiivse õppepraktika ja õppetöö korralduses. Selle kõigega seminaris tegeldakse.

Seminari 165. aastapäeva püüti tähistada kõrgkooli väärikselt. Reede, 19. märts oli üliõpilaste päralt. Külla tulid üliõpilasesindused kõikidest rakenduskõrgkoolidest. Üliõpilaskonverentsil rääkisid TÕSi ajaloost üliõpilased Evelina Otsa ja Meelis Suurkaev Tartu Õpetajate Seminariga seotud pedagoogidest, lastekirjanikest Karl Aderist ja Riho Lahist, Janne Tuulmägi ja Hilleri Treisalt. Külliki Kuningas kõneles Mihkel Kampmaast kui

jõudsimaja juurde, mis pidi saama meie kokkusaamis-, söögi- ja proovitegemiskohaks (Salle Hippolyte-Derouet), oli esimene asi, mis meie pilku köitis, kõrges mastis lehviv Eesti lipp. Aga see polnud veel kõik – majas ootas meid veel üks Eesti lipp, seekord seinale kinnitatuna. Selle all oli rukkilill ning paber kirjaga: "Tere tulemast! Kas reis holi hea?" Veel leidsime seintel Eesti ja Euroopa kaardi, millel oli märgitud teekond Eestist Prantsusmaale. Oli koostatud ka "Väike sõnastik" (e "Väike sonasti"), mis oli mõeldud nendele, keda segab keelebarjäär. Peab nentima, et see probleem kerkis esile

TÕSi õpetajast ja õppekirjanduse autorist. Tartu Õpetajate Seminari üliõpilaskondade iseloomustava ettekande tegi pedagoogika õppejõud Marika Säre, üliõpilase ja õpetaja isiksust käsitles Aime Käämbre. Stendiettekanded tutvustasid Jüri Parijõe ja Juhan Kallakut.

Peale lõunat pidasid üliõpilasdelegatsioonid omavahel nõu. Üliõpilaspäev lõppes balliga, mis korraldajate, osavõtjate ja külaliste arvates pakkus kõigile suurt rahuldust.

Vilistlaspäev 20.märtsil algas teaduslik-praktilise konverentsiga "Algkooliõpetaja roll uuenemas Eestis hariduses". Teoreetiliste ettekannetega esinesid Viive Ruus ("Eesti uuenen üldharidus"), Endel Noor ("Esiõpetuse taotlustest") ja Kai Völili ("Millist algkooliõpetajat vajab praegune Eesti algkool"). Allakirjutatu analüüsis Tartu Õpetajate Seminari kui rakenduskõrgkooli tegevust algkooliõpetaja ettevalmistajana. Huvitav ja inforikas oli Unipiha Algkooli õpetaja Eha Jakobsoni uurimus sellest, missugused uuendustulekud puhuvad Eesti koolides ja missugused haridusuuenduslikud mõtted mõlgutavad peas tegevõpetajatel.

Aastapäevakontserdile ja jälenägemisõhtule oli tulnud ligi pool tuhat vilistlast ja külalist.

See räägib sellest, et seminaris veedetud aastad jätvavad hinge kustumatu jälje. Kõige vanem osavõtjaks registreerunu oli Alviine Kubjas (end Kink), kes lõpetas seminari 1924. a.

AUGUST SOLO,
TÕSi rektor

Haridussõprade klubi

ALUSTAS TEGEVUST

Mis klubi see on?

Pärnus koolijuhitud nõupidamisel teatasin, et on kavatsus luua klubi "Kiibits". Nüüdseks on klubi mitu korda koos käinud, otsinud endale nime ja kohta siin taeva all. Valminud on põhikiri, mis määratleb Haridussõprade Klubi tegevusalad (haridus- ja koolielu teoreetiline läbitöötamine, oma ettepanekute tegemine; hariduspoliitika kujundamisele kaasaaitamine). Oma seisukohti kavatseme avaldada ajakirjanduses, teaduspublikatsioonides ja mujal. Tahame nende eest seista eelkõige Kultuuri- ja Haridusministeeriumis ning loomulikult ka kõigis teistes haridusasutustes.

Klubi liikmeteks kutsume teadlasi, praktikuid, haridusametnikke ja kõiki teisi mõttekaaslasi. Liikmete otsimine käib täie hooga. Otsime nii õpetajate kui ka koolijuhitud seast, nii inimest kui ka maalt ja kõrgkoolidest. Pakume klubi liikme staatust neile, kes hariduspõlul juba midagi ära on teinud. Eriti tahame näha enda hulgas noori vihaseid mehi.

Milllega oleme tegelnud?

Peale põhikirja oleme läbi vaadanud kodukorra, kus on eriliselt rõhutatud, et klubi üritustel ei ole kellelgi "paguneid". Kahel kokkusaamisel arutasime klubi liikme Olav Aarna tööd "Õppekavad ja Eesti koolisüsteem".

Millistele järeldustele oleme jõudnud?

Meil pole tegelud haridusteadusega sellisel määral, et võiksime öelda: on olemas eesti haridusteadus. Seetõttu on palju mõõdalaskmisi, defineerimata on põhimõisted – aga haridusseadus on vastu võetud.

Tooksin mõned näited. Kui defineerime, et kool on teatava õppekava või õppekavade rühma alusel tegutsev haridusasutus, s.t formaalhariduse omandamist võimaldav haridusasutus, kas siis koolimaja seinale on ikka õige kirjutada Võru Keskkool, kui seal õpivad lapsed 1.–12.klassini? Samas defineerime mõiste keskkool kui keskastme õppekavade alusel tegutseva kooli.

Algkoolidega on asjad hoopis sassis. Ühelt poolt ei anta meil algkooli lõpetamise tunnistust, s.t algkooli ei ole juriidiliselt olemas. Algkooli all mõistame mõnel pool 1.–4.klassi, samas räägime 6klassilisele algkoolile üleminekust. Kas on ikka mõistlik algkooli taga ajada. Pakume välja lahenduse tunnustada ainult põhikooli mõistet. Vahe põhikooli alam- ja ülemastme vahel oleks see, et esimeses kasutame klassiõpetajaid ja teises aineõpetajaid. See, mitmes klassis kasutatakse klassiõpetajaid, oleneb konkreetsest koolist, selle õpetajakonnast. Kui me ei erista ka palgajuhendis alg- ja põhikooli, vaid määrime kindlaks klassiõpetaja ja aineõpetaja palgatingimused põhikoolis,

siis peaksid asjad selgeks saama. Ülmärgitud idee nõuab põhikooli ühtse õppekava olemasolu, samas ka klasside lõikes tasandi standardit. On vaja teada, mitmendas klassis õpilane peab oskama lugeda, mitmendas sajani arvutada. Iga kool, arvestades oma võimalusi, kasutab siis kas aine- või klassiõpetajaid.

ÕPEKAVA ON ÕPEEESMÄRKE JA –SISU NING ÕPEAINETE JÄRJESTATUD LOENDIT, OMANDATAVATE KOHUSTUSLIKE TEADMISTE, OSKUSTE JA VILUMUSTE KIRJELDUSI NING KOOLI ALUSTAMISE JA LÕPETAMISE TINGIMUSI, SAMUTI NOMINAALSET ÕPEAEGA SÄTESTAV DOKUMENT.

Nüüd ei ole enam vaja mõistatada, kuidas koolimaja nimetada. Kooli tunnused oleksid oma õppekava, õpetajad, õpilased, personal ja ruumid, kus saab õppida. Kui näiteks Arknas on kaks klassikomplekti õpilasi, siis on seal lihtsalt Arkna Kool, samuti Ääsmäe Kool, Tallinna Vanalinna Kool, Tallinna Öismäe Kool.

Me ei arva, et kooli siit määrab selle sisu. Küll aga arvame, et kui samades ruumides õpivad õpilased eri õppekavade alusel, siis on tegemist küll ühe juriidilise isiku, aga mitme kooliga. Näiteks kui ühes majas õpivad õpilased 1.–12.klassini, siis on seal vähemalt kaks kooli, s.o põhikool oma õppekava, õpilaste ja õpetajatega ja keskkool oma õppekava, õpilaste ja õpetajatega. Seepärast toetan igati Tallinna Linna Haridusameti ideed luua Tallinnas eraldi põhikoolid ja gümnaasiumid.

Meie klubi arutas pikalt, mida mõista termini gümnaasium all. Vaidlused olid tulised. Pakume välja sellise definitsiooni: gümnaasium on keskhariduse omandamist võimaldav haridusasutus; keskastme õppekava alusel tegutsev kool. Seega kaotaksime edaspidi mõiste keskkool. Samas me ei välista gümnaasiumide nimetamist õpetamise sisu järgi. Näiteks: reaali-, humanitaar-, tehnika-, kunstigümnaasium.

Sama lugu on ka tehnikumidega. Meie definitsioon: tehnikum on keskharidusel tuginev kutsehariduse omandamist võimaldav haridusasutus; teise astme kutsehariduse õppekava alusel tegutsev kool.

Lugupeetud kolleegid, et künda hariduspõldu liigse kriginata, on kõigepealt vaja kokku leppida terminoloogias. Praegu, mil tegeleme seadusepakettide väljatöötamisega, on põhimõistete ühene mõistmine edasilükkumise ainuvõimalik eeldus.

Vastavalt klubi kodukorrale asub meie peakorter klubi presidendi ametiruumides (Kopli Mehaanikakool, Kopli 98, EE0017 Tallinn).

Jääme ootama Teie arvamusi, lugupeetud kolleegid.

HENN VÄRS,
Haridussõprade Klubi president

väga paljudel, sest nemad seal kõnelevad põhiliselt ainult prantsuse keelt. Sõnastik oli eesti keele poolelt väikeste vigadega, kuid mõte oli tulnud südamest ja me olime liigutatud. Sorinieres's oli paar aastat tagasi olnud Kultuurigildi koor, nõnda oli tolle kandi inimestel eestlastega juba kogemusi.

Reede, 12.veebbruar

Tegime oma saalis proovi ning sõitsime Nantes'i. Närv ei olnud väga suur, sest olime saanud ennat korralikult välja magada, lahti laulda ja proovi teha. Natukene kindlama tunde, võrreldes Hispaania konkursiga, lõi ka teadmine, et võistleme lastekooridega. Üldse oli sellele konkursile oma osavõtusoovi saatnud 70 koori, millest lüüdi põhjal valiti välja üle kolmekümne. Mõned neist jäid tulemata ning nõnda oli meid seal kokku 28 koori. Esimeses voorus oli nõutud 20 minutit muusikat koos kohustuslike lauludega.

Tiia Loitme tõi meile õhtul rõõmustava sõnumi – olime konkursil edasi pääsenud.

Laupäev, 13.veebbruar

Konkursi teine voor. Seda esinemist kartime rohkem, sest esiteks oli filter tihedam – edasi pidi pääsema vaid neli koori – ja teiseks oli meil kavas too kaelamurdev "Benedicamus", mille asendamist millegi muuga mitu korda kaalusime. Laulsime Sorinieres's korralikult lahti, sest eelmise päeva varal teadsime, et konkursikohas konservatooriumis ei tohi enam piuksugi teha – kostab läbi. Teise vooru kava: Ülo Vinteri "Kellad", Maria Manki "Benedicamus" (solist Elo Tammsalu), Mellnäse "Aglepta", Veljo Tormise "Lauliku lapsepõli".

Pärast teist vooru taheti teada, kas meie lauljad ikka mahuvad etteantud vanusepiiridesse, ning sooviti näha passe. Passid aga olid bussis ja buss parandustööd

kojas, mis laupäeviti on suletud. Onneks saime oma passid siiski kätte, kuid kolm 18aastast lauljat pidime kõrvaldama, sest meie koori keskmine vanus ületas kuueteistkümne, mis ei olnud lubatud.

Õhtul oli meil kontsert. Veel enne kontserti saime teada, et oleme pääsenud finaali, kuid taseme võrdsuse pärast ei ole sinna valitud mitte neli, vaid seitse koori.

Pühapäev, 14.veebbruar

Kui konkurss oli läbi ning žürii oma otsuse teinud, viidi kõik finalistid lava taha ja hakkas närvesööv ootamine. Kooride delegatsioonid – dirigent ja kaks lauljat – läksid lavale. Ootasime, ootasime ja veel kord ootasime. Äkki tuli lava taha mees, kes oli üks organisatoreid, ning hüüdis: "The first is 'Ellerhein'." Moodustus erakordne inimpundar – rõõm ja erutus olid nii suured, et tekkis raskusi kooriks rivistumisega lavale minekuks. Võitja pidi laulma ühe laulu, milleks me valisime "Lauliku lapsepõlve". Sellele otsa pöörasime hümmi, mida aga keegi ei tundnud ning nõnda ei olnud ka püstiseisjaid. See võit oli meile väga tähtis – olime ennat taas tõestanud. Kõik olid väga rõõmsad, kuid lausa pisarais oli vaid Mari Tampuu – temale oli see esimene konkurss ja üldse esimene teis "Ellerheina-ga". Paljud meie rivaalid olid väga kenad meie vastu. Surusid käsi ning plaksutasid ja tervitasid meid, kui me neist möõdusime.

Esmaspäev, 15.veebbruar

See päev oli esimene ja viimane, mil ei olnud konkurssi ega ühtegi kontserti. Küll see oli õnnis tunne, et ei peagi esinemisvormi selga ajama. Kogunesime hommikul oma tavalisse paika, et sõita väikesele piknikule ühele Atlandi ookeani saarele, mille nimi on Noirmutier. Saarele viib kolme kilomeetri pikkune tee, mis tõusu ajal on kaetud kolme meet-

rise veekihiga. Kui hakkab tõus, siis liigub vesi kiirusega 40 km/h – selle eest juba ära ei jookse. Ookeani äärde sõitmine võttis umbes tund aega ning oli parajasti tõus ja me nägime vaid tee algust. Meie giidid ütlesid, et kui tuleme tagasi, saame arvatavasti seda teed kasutada. Tol hetkel aga pidime sõitma möõda silda.

Noirmutier' saarel on ainulaadne vabaõhmuuseum. Veetsime seal oma tubli paar tundi. Pärast seda suundusime ookeani äärde piknikule. Seadsime end kivide peal sisse, sõime, hingasime ookeaniõhku ning tundisime ennast äärmiselt mõnusalt. Mõned julged, kes ei kartnud häälest ilma jääda, käisid ka jalgupidi vees, kuid kõige tipp oli see, kui Tiia Loitme ujumas käis. No oli see vast vaatepilt! Veel parem oli, kuidas ta endale pärast märgade pükste asemele paberkotist seeliku selga ning mereadru pähe pani. Siis dirigeeris ta meile nagu Neptun "Viire takka" ja seejärel lahkusime rannast. Küllastasime suveniirpoodi ning liikusime ka natuke tsentrumis (kust Tiia Loitme endale uued püksid ostis). Saarelt lahkumiseks kasutasime juba eelmainitud teed. Kuid ennäe – 200 meetrit enne mandrit oli tee peal laev, mis oli mõõna tõttu kinni jäänud. Kapten käis ümber laeva ja lautas käsi. No mis sa teed? Meie juba planeerisime, kes millise posti otsa ronib, kui tõus peaks hakkama. Ega's midagi – keerasime bussi suurte

raskustega ümber, sest möõda sõita ei saanud, ning sõitsime saarele tagasi, et veel kord silda kasutada. Kui Sorinieres'sse tagasi jõudisime, ootasid meid seal juba pered ja õhtu veetsimegi nendega.

Teisipäev, 16.veebbruar

See oli jube päev oma viie kontserdiga. Kui me hommikul Nantes'i poole teele asusime, ei olnud meil veel õrna aimugi, et pidime tol päeval viiel korral säravate nägudega lavale astuma. Kui olime kirikukoolis ühe kontserdi andnud ja ümber riietusime, teatati, et meil tuleb sealsamas veel kolm korda esineda. Muide, esinesime koos Peterburi

Raadio- ja Televisiooni lastekooriga, kellega olime tuttavad juba Ulmi päevilt (aprill 1992). Õhtul oli konkursi lõppkontsert, kus peale meie esines veel teise koha koor Ungarist. Aplausid olid tulised ning arvustustes oli kõik kirjutatud ülivõrdes – parim, ilusaim jne.

Kohe pärast Prantsusmaareisi sõitis "Ellerhein" Rootsi Göteborgi, kus andis kontserte Eesti Vabariigi 75.aastapäeva pidustustel. Ellerheinlaste arvates oli see särav i-täpp Prantsusmaareisile.

EKSL soovib tegevust laiendada

Eesti Koolispordiliit üritas teha kokkuvõtet käesoleva õppeaasta tegevusest. Selleks kutsuti 20.märtsil kokku üldkogu, kuulati EKSL senise (praeguseks juba endise) tegevjuhi **Tiit Räni** aruannet.

Teatavasti valiti 1990.a mais liidu presidendiks **Rein Loik**, kuid eksministri siirdumisega teise eluvaldkonda on ka see aujärg tühjaks jäänud.

Aruandja nentis, et liidu liikmete arv on aastaga kasvanud 15 võrra, ulatudes nüüdseks 225 koolini. Majanduslik olukord on enam-vähem stabiilne, riiklik toetus katab 79% kuludest, 21% on saadud sponsoreilt. Tänavuse aasta eelarvet pole veel kinnitatud. Liikmeksude suurused on välja kujunenud järgmiselt: kuni 200 õpilasega kool 0,25, kuni 500 õpilasega 0,5 miinimumpalgast, üle 500 õpilasega – üks miinimumpalgamäär. Õpetajate võistlustel on osavõtumaks 60–70 krooni.

Täpset arvestust on peetud võistlustel osalemise kohta: õpilasi 5646, õpetajaid 256. Kuna õppeaasta pole veel lõppenud, prognoositakse osalejate arvu umbes 6500ni, seega on osavõtt märgatavalt elavam kui eelmisel aastal. Populaarsemad alad olid korvpall, "Tähelepanu, start!" ning Barcelona '92 (loosirattasse mahtusid 1102 õpilase kaardid). Märksa väiksem on EKSL aktiivsus Valga- ja Viljandimaal.

Alates käesolevast aastast ollakse Rahvusvahelise Koolispordi Föderatsiooni täieõiguslik liige, liikmemaks – 500 \$ – on tasutud. Seoses sellega on hakanud sügenema ka rahvusvahelised sidemed. Suusasõit ISF võistlustel Canadas jäi paraku ära, kuigi Toila Kesk-kool oli eelnevalt loonud sidemed sealsete väliseestlastega. Nemat oleksid katnud kohalviibimise ja võistluskulud. Tartu Kommertspan-ga krahhi jättis saamata sponsorite lubatud sõiduraha... Ees ootavad kergejõustikuvõistlused 24.–30.06. Itaalias, korvpall 5.–13.05. Kreekas ja orienteerumine 4.–9.05. Belgias. Möödunud aastal osaleti võistlustel ja laagrites Schleswig–Holsteini Liidumaal ja Soomes.

Aktiivsemaid koole tunnustati karikate ja aukirjadega. Põhikooli-dest mahtusid etteotsa **Hiiu, Sadala, Voore** ja **Nõmme**, keskkooli-dest **Kärdla, Kadriina, Rapla 1.** ning **Vändra**. Tunnustust jagati ka võistluste eeskujuliku korralduse eest. "Teeneteplaadi" pälvisid kaks abivalmis veterani – **Raimond Isok** ja **Joann Lõssov**. Eestseisus jätkab samas koosseisus veel ühe aasta.

Kaalumisele tahetakse võtta muudatused EKSL põhikirjas ja seda selles suunas, et laiendada võistlemisvõimalusi nendele, kes ühel või teisel põhjusel ei soovi liidu liikmeks astuda.

Üldkogu koosolekul esines soovitude ning nõuannetega Eesti Spordi Kesklidu sekretär **Toomas Tõnise**.

JÜRI TUISK

5.klassi õpilaste mõttepudemeid kirjandist "Kui ma oleksin valitseja"

Tõnu Kalle foto

■ Kui ma oleksin Rootsi kuningas, laseksin Eestisse teha igasse külla lõbumajad lastele. Seal oleks kino, teater, pakutaks kommi ja jäätist ja kõigil lastel oleks seal lõbus olla.

■ Laseksin teha kokal palju süüa. Teeksin ilusaid kappe ja voodeid.

■ Teeksin nii, et kolhoosid laiali ei läheks.

■ Hoolitseksin vaeste eest ja et inimesed töötada ei jääks.

■ Tõstaksin palka ja laseksin üürid odavamaks ja et lapsed saaks rohkem kompensatsiooni.

■ Teeksin kõik rikkaks, aga ise ei tahaks olla, sest siis ma oleksin boss või mine tea veel kes.

■ Annaksin kõigile lastele baanaane.

■ Valitseksin korralikult Jaapanis. Ehitaksin automaadi, mis tunneb ära hea ja halva inimese.

■ Kui oleksin Rootsi kuninga, käiksin vaesemates riikides ja käiksin vaesematele riikidele anda kõik vanad riided ja tarbeasjad.

■ Oleksin valitseja Saksas. Sööksin juube palju häid asju. Oleksin nii rikas, et kõik pelgaksid mind.

■ Laseks teha väikese lossi

kõrge mäe otsa. Siis ühe müüri ja veel teise. Sinna saaks lapsed varju tulla. Mina oleks ise sees sisemise müüri taga.

■ Oleksin teinud lossi ja sinna passeini. Seal saaks terve päeva ujuda.

■ Valitseksin Eestis ja korraldaksin kõik normaalselt. Ma ei uhkeldaks oma rahaga ega kiidaks end Eestimaa ilusaimaks ja rikkamaks.

■ Võtaksin endale targa ja ilusa naise ja kui tütar sünnib, teeks võistlused meestele. Kes võidab, saab ta naiseks endale.

■ Kui oleksin kuninganna, siis ma ei laseks kuningat inimesi hukata. Tean, et kuningas ja kuninganna olla ei ole kerge.

■ Lööksin vargal näpu maha. Valiksin sellised päevad, kus vaesed saaksid korralikult kõhu täis süüa.

■ Laseksin vaestele teha odavad poed, kus vaesed ei peaks rikkaste kaupade vaatama ja paljaste kätega ära minema.

■ Ostaks maad ja teeks suure linna, kus elavad head inimesed, kes austavad tööd ja ei põlga oma kuningat.

■ Ma ei tahagi olla valitseja. Mulle ei meeldi teiste üle kammada. Väga halb on teha õiglasi otsuseid. Tuleb palju õpida ja tunda rahvast. Kõigi meele järgi on olla võimatu.

Eesti esindus Balti keemiaolümpiaadiks on selgunud

26.märtsil toimus Tartus üle-eestiline keemiaolümpiaad, millest võttis osa 60 ministeeriumi kutsutut (vt ÕPL, 13.03.93) ja 32 nn tasulist õpilast, kes linna/maakonna voorul tubliult esinesid. Nende osavõtu, õomaja ja tootlustamise tasus kas linn, vald või kool.

12.klassi teooriavooru 10 paremat osalesid eksperimentaalvoorus, kus tuli määrata askorbiinhappe suhteline sisaldus C-vitamiinis tiitrimise ja tagasiitiitrimise teel. Olümpiaadi kõikide voorude ülesanded ja viimase voo-ru ülesannete lahendused on paljundatud ja olümpiaadil osalenutele jaotatud. Tiraazist jätkub kõikidele koolidele. Kogumikud saadab Täppisteade-Ste Kool linnade/maakondade haridusametitele, kui need on esitanud olümpiaadi zürri palutud koolide nimekirja.

Paremusjärjestuses on toodud pooled kutsutute arvust, tärniga tähistatud õpilane oli tasuline osavõtja. Sulgudes on õpetaja nimi ja kool.

9.klass (18 kutsutut): 1. **Ain Uustare*** (A.Lukasson, Tartu 7.); 2. **Oleg Andrejev** (T.Lodeikina, Narva 11.); 3. **Valter Kiisk** (E.Hein, Rakvere 1.); 4. **Helena Kullerkupp** (M.Leppik, Tln 54.); 5. **Oleg Medvedjev*** (T.Lodeikina, Narva 11.); 6. **Aleksei Lulla** (N.Avdejeva, Narva 13.); 7.–9. **Artur Jõgi*** (V.Ossipov, Tln 53.), **Maksim Litvinov** (L.Nikolajenko, Mustamäe RK), **Georgi Minigulov*** (Z.Zagrebennaja, Tln 12.).

10.klass (16 kutsutut): 1.–2. **Jaak Suurpere** ja **Alar Voitka** (A.Erman, Tln RK); 3. **Sander Vesik** (J.Vene, Tartu 2.); 4. **Sven Paikre** (M.Mölder, Tln Järveotsa); 5. **Heno Ivanov** (E.Kikas, Tln GAG); 6. **Artur Kink** (J.Vene, Tartu 2.); 7.–9. **Andrei Filonov*** (T.Lodeikina, Narva 11.), **Ingrid Sakh** (A.Lukasson, Tartu 7.), **Antti Tamm** (J.Vene, Tartu 2.).

11.klass (10 kutsutut): 1. **Matti Möttus** (J.Vene, Tartu 2.); 2. **Triinu Täht*** (E.Kikas, Tln GAG); 3. **Riivo Mägi** (I.Vahter, Kuressaare 1.); 4. **Peeter Laud** (E.Kikas, Tln GAG); 5. **Eerik Entsik** (H.Muoni, Tartu HTG).

12.klass (16 kutsutut): 1. **Andre Lomaka** (L.Tali, Tln Westholmi); 2. **Katrin Sak** (I.Helves, Viljandi 5.); 3. **Valdis Meos** (E.Viirsalu, Nõo RG); 4. **Tõnis Eerme** (E.Viirsalu, Nõo RG); 5. **Priit Aasa** (M.Solnson, Tln 44.); 6. **Veljo Hagu** (A.Lust, Tartu HTG); 7. **Mati Muts** (H.Sorge, Tartu 2.); 8. **Märten Arminen** (H.Sorge, Tartu 2.). Eksperimendis oli parim **Priit Aasa**.

Olümpiaadi täieliku protokolli saadab Täppisteade Ste Kool 12.aprilliks kõikidele haridusametitele.

3.–5.maini toimub Riias Balti riikide keemiaolümpiaad, kus iga vabariiki esindab 6 võistlejat. Zürri tegi ettepaneku **Andre Lomakale**, **Katrin Sakile**, **Matti Möttusele**, **Triinu Tähele**, **Riivo Mägile** ja **Peeter Laudile** kuuluda võistkonna põhikoosseisu ja **Valdis Meosele** ning **Tõnis Eermele** olla Eesti esinduse kandidaatideks.

REIN PULLERITS,
vabariikliku zürri esimees

ÖNNITLEME

Eedi Kõver ja Ilg, Jäneda Õppe- ja Nõuandekeskuse endine õppedirektor, 65.sünnipäeval.

Luile Muld, Otepää Kk õpetaja, 65.sünnipäeval.

Helgi Järvela in en, Jäneda Õppe- ja Nõuandekeskuse kauaaegne õpetaja, 60.sünnipäeval.

Aino Madi, Raudna Põhikooli õpetaja, 55.sünnipäeval.

Linnu Saaliste, Misso Kk kauaaegne õpetaja, 55.sünnipäeval.

Kalju Schaffrik, Tallinna 20.Kk direktor, 55.sünnipäeval.

Eha Vuk, Otepää Kk endine õpetaja, 55.sünnipäeval.

Mai Möller, Laiuse Põhikooli õpetaja, 50.sünnipäeval.

Aini Neve, Osula Põhikooli kokk, 50.sünnipäeval.

Anne Orru, Kohtla-Järve 1.Kk õpetaja, 50.sünnipäeval.

TEADAANDED

Keemiaõpetajad!

13.aprillil algusega kell 16 toimub Tartu Ülikooli keemiahoones auditooriumis nr 320 professor A.Tõldsepa loeng "Keemia Euroopa koolis". Loengule järgneb Eesti Keemiaõpetajate Liidu asutamiskoosolek.

*

Tallinna Pedagoogikakool (Rägu 49) ootab vilistlaste kokkutulekule kõiki koolieelse kasvatus-eriala lõpetanud 16.aprillil k.a. Kogunemine kell 11st, aktuse algus kell 12. Info tel 55 64 53.

*

Tihemetsa Põllumajandustehnikum võtab alates 1.septembrist 1993 tööle täiskoormusega inglise keele õpetaja. Info tel (244) 9 10 62 või (244) 9 10 61.

*

Narva Eesti Kesk-kool vajab järgmisest õppeaastast täiskoormusega emakeele ning täiskoormusega tütarlaste käsitöö ja kunstõpetuse õpetajat. Korter vastavalt perekonnaliikmete arvule. Helistada tööpäeviti direktorile tel 3 16 35 või kantseleisse tel 3 12 87. Kirjad saata aadressil EE2000 Narva, Tallinna mnt 42–109, L.Sokolova.

*

Pärnu 1. Keskkool (võõrkeele eriklassid) vajab alates 1993/94.õa saksa keele õpetajat. Võimalik töötada ka osalise koormusega. Info tel 2 12 57.

Tähelepanu!

Ajalehe "Õpetajate Leht" ja ajakirja "Haridus" ühendtoimetuse vajab teaduse osakonna toimetajat. Teated telefonil 60 27 69 või tulla kohale (Toompuiestee 30).

Veaparandus

Trükikoja arvuti oli "neelanud" meie eelmises lehes ilmunud artikli "Raplas sahisid korvivõrgud" viimased read ning me ei märganud viga õigel ajal. Vabandame!

Artikli viimane lause pidi olema: "EKSLi ja osalejate tänu kuuluvad peakorraldaja **Olavi Ratasele**, peakohtunik **Rein Kadarpikule** ja koolitõrjuse peasekretärele **Janne Randjärvele** ning loomulikult väsimatule võõrustajale **Rein Laanistole**." Loo autor oli Jüri Tuisk.

EESTI KULTUURI- JA HARIDUSMINISTEERIUMI NING HARIDUSTÖÖTAJATE AÜ VABARIIKLIKU LIIDU AJALEHT

Tellimise indeks 69783

Toimetuse kolleegium: V. Aava, V. Eksta, V. Haamer, F. Kupp, A. Meerits, J. Om, A. Paavo, T. Penjam, H. Rannap, A. Savik, J. Sepp, E. Siim, E. Talpsep.

Peatoimetaja J. SEPP 60 27 69, ajalehe tegevtoimetaja T. PENJAM 44 98 46, ajakirja tegevtoimetaja V. EKSTA 44 36 96, vastutav sekretär F. KUPP 44 98 46, keeleteoimetaja S. TOHVER 66 65 23, kunstitoimetaja TIINA SOO 66 65 23, tehniline toimetaja O. LEIDMAA 66 65 23.

TOIMETUSE ADRRESS JA OSAKONDADE TELEFONID: EE0001 Tallinn, Toompuiestee 30, sekretär (üldinformatsioon) 66 65 23; pedagoogika- ja teadusosakond 66 65 23;

poliitikaosakond, humanitaarinate ja esteetilise kasvatus osakond, koolikorralduse osakond, töökasvatuse ja õhtukoolide osakond, algõpetuse ja koolieelse kasvatus osakond 44 21 55.

Väljaandja kirjastus "Perioodika", Tallinn, Pärnu mnt 8. Trükk "Printail", Tallinn, Pärnu mnt 67a. "Õpetajate Leht" ilmub igal laupäeval. Üksiknumbri hind tellijale 50 senti.

Trükipoognaid 2. Trükiarv 3900.

Tellimise nr 1429